

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
4 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišтво
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske
ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto

Razžaljeni levičarji pa minister Pražak.

Z Dunaja 7. decembra

Tožba zoper ministra Pražaka je dogoana; razsodba se je glasila, da večna državnega zbora nima nobenega vzroka ministra Pražaka pograjati, češ, da je razžalil nemške pemske poslance imenovavši jih prestopnike postav. V odseku, ki je bil v nedeljo izvoljen, da reč preiskuje, bilo je 5 desničarjev in 4 levičarji. Poročevalec večine je bil grof Hohenwart, v imenu manjšine pa je govoril dr. Kopp. Konečna obravnava se je vršila včeraj sv. Nikolaja dan. Občinstva se je bilo zbralo toliko, da se je vse gajetlo po galerijah, ker pričakovali so jako zanimive razprave, in Dunajčan je najbolj vesel, kadar ima priložnost videti kakšno „hetz“ — kakšno ščuvanje. In danes se je imelo ščuvati celo na enega izmed ministrov, oziroma na celo sedanjo vlado. Komaj so čakali poslušalci trenutka, da bi se komedija pričela, pa čakali so zastonj. Toda ne, imeli so vendar le tudi med tem svoje veselje in kratki čas. Vreme je bilo namreč še o poludne črno, megleno; zaokazali so toraj v zbornici prižgati svetilnice. Pa strežaj, ki je imel to storiti, bil je jako neroden in je vselej dregnil ob svetilnico, da mu je ugasnila luč, s katero jo je hotel prižgati. Trikrat je poskušal in trikrat mu je ugasnilo in veselej se je po prostorni zbornici razlegal velik krah. Zunaj so si med tem prizadevali reč mirno poravnati in ministra Pražaka pripraviti, da bi preklical svoje besede. Minister je bil pripravljen ter je v soglasji s svojimi tovariši postavil dotično objavo; pa levičarjem se je zdela preplitva, hoteli so oistrejše, odločnejše, ter

so ministrom predložili načrt dotičnega preklica. Pa ministrom se je zdel pretrd, zato so ga odbili in reč prepustili razsodbi zbornice.

Nekoliko minut pred poludnem se prične zborovanje; ministra Pražaka ni bilo v zbornici, pač pa so bili prišli vsi drugi ministri. Preberó se došle vloge, g. Vošnjak vpraša načelnika železniškega odseka, kaj je s prošnjo okrajnega zastopa Šostanjskega gledé železnice med Celjem in Spodnjem Dravbergom, načelnik Gödel odgovori, da se ta prošnja zaradi drugih važnih reči še ni mogla obravnavati, da pa pride v enih prihodnjih odsekih se na vrsto. Postava za pobiranje davkov v prvem četrtju prihodnjega leta se izroči budgetnemu odseku, apreturna postava pa gospodarskemu odseku — to v kratkih minutah, potem pa stopi grof Hohenwart na oder ter v imenu odseka poroča, da odsek ni našel nobenega vzroka ministru Pražaku izreči grajo, in da naj visoka zbornica to na znanje vzame. Za njim se oglasi poročevalec manjšine, dr. Kopp ter v imenu svojih tovarišev zahteva, naj zbornica ministru izreče grajo, ker je hudo razžalil nemško-pemske poslance, ko jim je v sobotni seji očital, da so prelomiljevalci postave. Skušal je v dolgem govoru dokazati, da minister s tem izrekom ni razžalil samo poslancev, ampak da je razžalil tudi njih volilce, sploh vse nemško prebivalstvo na Českem.

Poslušalci so pričakovali, da se bode zdaj vnel hud prepir med desnico in levico, da bodo strele švigale in oistre pušice letele sim ter tje, pa varali so se. Desnični klubi so bili sklenili, da se pri tej obravnavi nihče ne bode oglasil, ampak da reč čisto prepusté poročevalcu grofu Hohenwartu, ter so pri tem sklepu

tudi ostali. Pač pa se je vzdignil na levi strani mož, ki je začel najprej tiho, potem pa čedalje glasneje dokazovati, da minister Pražak nemško-pemskih poslancev ni razžalil. Minister jih ni obdolžil nobenega nečastnega dejanja, ker politični prestopki niso nečastni in v zgodovini imamo zgledov, da so zaradi političnih pregreh k smrti obsojeni ljudje slednjič dospeli do najvišje časti. Tudi je levici bral hude le vite, da za ljudstvo nič ni storila, da objektivnega ravnanja pri konfiskacijah ni odpravila, da so se v zbornici ravno od nje čule še bolj razžaljive besede, ko je n. pr. nekij poslanec imenoval ministre „Reichsverderber“, itd. Levica je kar strmela, ko jo je poslanec Kronawetter tako hudo šibal, desnica pa se je smejala in ploskala temu krasnemu prizoru, kar se je dalo.

Pa prišlo je še boljše. Ko je Kronawetter levici očital, da ni odpravila objektivnega ravnanja, segel mu je celjski poslanec Forregger v besedo, da je to laž. Knez Lobkovic je v sled tega izrekel grajo zaradi te besede, ne da bi bil pa imenoval poslanca, ki je to rekel. Ko je pa Kronawetter končal svoj govor, v katerem je naznanil, da on, Fürnkranz in Schönerer ne bodo glasovali za nasvet manjšine, vstane Forregger, ter z nekakim ponosom naznanil, da je on rekel: to je laž, da se pa čudi, kako ga je mogel g. predsednik zaradi te „objektivne“ besede pokarati. G. predsednik ga odločno zavrne, da ne more pripustiti kritike o vzrokih, da je pokaral govornika. Na to se je začel Forregger opravičevati, zakaj je govoril navedene besede, ter je med drugim rekel, da je hotel s tem jasno pokazati, kako se v tej zbornici z dvojno mero meri, ker beseda „prelomiljevalec postave“ ni nobeno razžaljenje pač

Flavija.

Prizori krščanskega življenja iz četrtega stoletja.

A. Hurel. Pred. Vilinski.

(Dalje.)

XXVIII.

„Dies irae, dies illa“.

Nekega dne pade Rufini ustajóci iz po-
božno sklenjenih rok pisemce. Pripogniti, po-
brati in v gube skriti, to je bilo, kakor bi
trenil. Toda bistre oči so jo opazile in iz
cerkve idočo praša Metela:

— „Kako je ono poročilo, ki si je dobila?“

Rufina obstane osupnjena nevedoča, kaj
da bi spregovorila.

— „Čegavo je pismo?“ sili Metela.

— „Jez ne vem“, se glasi odgovor.

— „Ali je prvo to, ki si je dobila tako?“

— „Ne“.

— „Potem se hliniš, da ne veš“.

— „Resnično je. Beri napis“.

Metela pogleda pismo in čita na njem
besedo: Flaviji!

Prec spozna kovarstvo, ki jo je vzburi-
lo.

Rufina ta trenotek porabivši in pokazavši svo
nesramežljivost svojo, se roti, da je gola po-
sredovalka. Flavija da jo k temu sili.

— „Kaj pa da, odvrne Metela, golobica
strup daje gadu“.

Ko Eusebij to zve, ni pomišljal niti tre-
notek. Jaden prime za pero, kakor bi ga
vodil Ciceron v govorih proti Verru, ali pa
Demósten v svojih filipskih govorih in piše
Luskiju, hudobnemu diakonu:

Samuel je objokoval nekda Saula in Paul
Korinčane, jez pa objokujem tebe, o Luskij,
kakor žrtvo, ki sama sebe za smrt debeli.

„Ne grešiš zoper sebe samega, ampak
tudi zoper druge, služabnike božje, zlodej-
stva jim podtikovaje. Usmiljenosti moje kaj
si pozabil? Če ne, zakaj jo z nogami tep-
taš? Prizanašaj, prosim te, svoji duši.

„Nečem te spominjati prejšnje tvoje ne-
zvestobe; zgine pred novo tvojo nesramnostjo.
Kaka nesramnost bi pa bila? Hočem ti po-
vedati. Iz votline, kjer je od device bil rojen
zveličar sveta, delaš ti kraj nečistosti. Kaj
se nisi bal mrljenja detinskega in pogleda ma-
terinskega? Ah, angeli pojo, pastirji hite,
zvezda se sveti, sveti kralji molijo, Herod ko-

perni, Jeruzalem se trese — in ti? ti daruješ
čistost in sramež!

„Ah, glas mi umira. Nesramnost je, kakor
je glumač ne izmisli, igravec ne predstavi in
celo Atellán ne bi je mogel izraziti.

„Jako obžalujem osodo mojih oči in dan,
ko sem moral tvoja pisma brati. Kako go-
vorjenje! Kolika zaloga besedi! Bi li smel
diakon take stvari, ne rečem: pisati, ampak
celo vedeti? Ah odpusti mi sem ti bil. Kot
kristjan drugako nisem mogel delati. Sedaj
pa delaš ti iz mojega odpustčenja lok z otro-
vanimi strelicami?

„Da, še me obliva solze, ker vidim, da
stojiš pred svojo nesrečo brezsolzen. Oblačiš
se v drago tančico, na rokah nosiš prstane,
zobje se ti svetijo belo, čez golo čelo pa si
kodraš lase. Dšave, kapeli, razlasenje daje
ti spohotno podobo, ki jo po javnih prostorih,
vogalih in cestah nališpano okoli kažeš.

„No povedi mi, ali ti ni dosti, da si smrt
sam zadajaš? Čemu trgaš še druge! Pokáj
jih grizeš steklím zobom? Mene zoveš grešnika.
Bodisi, a potem me posnemaj v pokori. Kaj
iz mojih grehot tebi klijejo čednosti? Ali s
siromaštvom drugih tolažiš svojo malopridnost?

pa besede: „to je laž.“ Kronawetter se na to v novič oglasi ter Foreggerju dokazuje, da je govoril resnico, ko je levici očital, da ni nič storila. Kedar je šlo za železnice, so gospodje pač zares pridno delali, ko je šlo pa za tiskovne postave, jo je minister zmeram potegnil iz zbornice in hiša je bila večkrat komaj sklepčna. Levičarji so toraj le slepili ljudstvo.

Razun omenjenih je čutil tudi tržaški poslanec Rabi potrebo, spregovoriti nekoliko besed in si nakopati nepotrebno razžaljenje. Rekel je namreč, da bode on glasoval za predlog manjšine, dasi je samec in se ni pridružil nobenemu klubu, ker po njegovem prepričanju so bile besede ministre res razžaljive za nemško-pemske poslance. Na to mu odgovori glasoviti Schönerer, da za njegovo mnenje in glasovanje prav nič ne da, ker je pri obravnavi o vojaški postavi pred dvema letoma pokazal, da se nanj ni prav nič zanesti, ker je enkrat za in enkrat zoper postavlo glasoval. Poslanec Rabi je zavzeto roki sklenil, ko je to slišal, nekteri poslanci na desnici pa so rekli: Kar si iskal, to si našel!

Govoril je še Kopp, ter zavračal Kronawettera, ki ga je imenoval političnega marodêrja, potem pa je imel zadnjo besedo grof Hohenwart, ki je jasno dokazoval, da besede ministre niso bile razžaljive. Pomisliti je namreč treba, zakaj jih je minister govoril. V ta namen je treba brati prejšnje govore, v katerih so levičarji ministra hudo napadali ter naravnost rekli: Mi od vlade ne potrebujemo nobene prizanesljivosti, ona naj nas toži in pred sodnijo kliče. Na to je minister odgovoril: Ako poslanci prelomijo postavlo itd. Minister pa je te besede govoril splošnje; on ni imenoval nemških pemskih poslancev, on sploh nobenega imena ni izgovoril. Konečno priporoča g. poročevalec, da naj večina ne sprejme od levičarjev nasvetovanega predloga. Ako bi mi rekli, naj grajam celo obravnavo od 3. t. m., rekel je Hohenwart, bi bil ja prvi, ki bi to storil; jaz obžalujem celo to razpravo, ki gotovo ni povzdignila parlamentizma. Ako pa le nekoliko besed iz nje iztrgate in mi pravite: „Obsodi te besede“, potem vam odgovorim: tega ne morem! Tudi zbornica je bila tega mnjenja, ter je pri glasovanju po imenih s 161 glasovi proti 113 zavrgla nasvet manjšine ter s tem pritrdila nasvetu večine odsekov, da ni nobenega vzroka grajati ministra Pražaka.

Nemški pemski poslanci so pred glasovanjem izrekli, da jim njih čut ne pripušča vdeležiti se glasovanja ter so šli iz zbornice, ravno tako so se tudi ministri zdržali glasovanja, da bi se jim ne moglo očitati, da so se potegnili za enega svojih tovarišev. Veliko strmenje pa je zbudil grof Coronini, ki je glasoval z manjšino. Ko je bil še predsednik državne zbornice, bil je jako prizanesljiv in ga je bilo treba včasih opozoriti, da naj zavrne in pokara govornika; zdaj je naenkrat postal tako oster, da vidi v besedah ministrovih osebno razžaljenje, ko ga pač res ni bilo. Levičarji so mu za to slavo dajali, desnica pa mu je to hudo zamerila in grof Coronini je zgubil v njenih očeh tisto veljavo, ki jo je dozdaj imel, ker vidi, da tudi on zgublja bolj in bolj svojo samostojnost ter se približuje združeni levici.

S tolikim hrupom pričeta obravnava imela je toraj za levičarje jako žalosten izid, in parjenost bila jim je videti na obrazu. Njihovi listi krivdo pripisujejo njihovemu zagovorniku dr. Koppu, češ, da je preslabo govoril in bi bilo bolje, ko bi si bili zbrali iskrenejšega govornika. In vendar velja dr. Kopp na Dunaji za enega najboljših sodnijskih zagovornikov. Ako njegov zagovor sedaj ni imel zaželjenega uspeha, pride pač od tod, da se slaba reč ne da lahko zagovarjati.

Še žalostnejši izid kakor za levico sploh imela je pa ta obravnava še za celjskega poslanca dr. Foreggerja posebej in „Presse“ naravnost pravi, da se je Foregger pri ti razpravi moraličnosam umoril in da ga utegne to stati zgubo poslanstva. Pred glasovanjem je namreč podpredsednik Lobkovic iz stenografičnega zapisa prebral besede Foreggerjeve o dvojni meri ter rekel, da je Foregger njemu nekaj očital, česar ni kriv. On pa v lastni zadevi noče soditi, zato tudi g. govornika ni pokaral. Na to vstane Foregger, in on ki je prej tolikanj ropotal, se tolikanj hudoval in tako trdovratno svojo trdil, on se zdaj ves potr in skesan izgovarja, da g. predsednik njegovih besed ni prav razumel, da ni hotel pretresati graje, ki jo je bil g. predsednik izrekel. On pripozna, da je bil grajo s svojim izrekom popolnoma zaslužil, in da bi vsakemu predsedniku zameril, ki bi takih iz-

razov ne pokaral! Celjsko mesto sme biti zares ponosno na svojega zastopnika!

Kaj bodo pa levičarji zdaj počeli? Sami ne vedo, kaj. Vedejo se, kakor bi bili zgubili glavo; njihovi listi so poročali, da si bodo nemško-pemski poslanci sami dali zadostenje ter odložili mandate. Pa to se zdi drugim poslancem nevarno, zato jim prigovarjajo, naj tega zdaj še ne storé, ampak naj počakajo primernejše prilike. Ta prilika bode boje takrat, ks bode prišla na vrsto prememba volilnega reda, takrat se bodo gospodje kujali in zbornico zapustili. Naj le storé to; vsaj se bodo razprave hitreje vršile, ker jih ne bodo levičarji zavirali s svojimi neslanimi ugovori. Dotlej pa bodo vladi nagajali, kar bodo mogli in današnji listi že naznanjajo, da ne bodo vladi privolili davkov za prvo četrletje prihodnjega leta in da bodo glasovali zoper dotično postavlo, ki pride jutri ali pojutranjem v obravnavo. Ob enem se bodo skušali maščevati nad Kronawetterom, ki jim je tako neusmiljeno zmešal štreno, in njihovi listi že hujskajo njegove volilce, češ, da naj mu dajo slovo. Pa prebivalci Jožefovega mestu dunajskega niso tako kratkovidni, kakor levičarji in judovski listi sodijo, ter bodo o priliki tudi pokazali, da nečejo nobenega deleža imeti z žalostnimi vitezi glasovitega kraha!

Narodna stranka in obrtniki.

Obrtniki, ki so po mestih poprej vedno in večinoma hodili z liberalci, po katerih so se dali preslepiti s praznimi besedami „svobode“ in „napredka“, prišli so zdaj do nasprotnega spoznanja, da njih reč je slabo zastopana po liberalnih gospodih, ter si morajo sami pomagati, če si hočejo stanje zboljšati, ker liberalni poslanci se brigajo le za narodne, politične in verske prepire, za blagor ljudstva, posebno, revnega, pa čisto malo. To je napotilo avstrijske obrtnike, da so se začeli gibati, in so nedavno sklicali na Dunaj shod obrtnikov. Ker to gibanje ni v nobeni zvezi s prekucšnim programom mednarodnih socijaldemokratov, ter ne namerava prekucije, po kateri bi se imel po potokih krvi svet prenoviti in spremeniti, ampak hoče le na postavni podlagi in po mirni poti dosežati blagor obrtniškega stanu, zato nam je bilo to gibanje koj od početka

Ab, oglej se skozi svoja platnena in svilena krila in vidi svojo omadeženost, svoje rane svoje veliko uboštvo. Mislil na osodo Finesa in madjanov. Kes nikdar ni prepozen!

Toda Luskij ni kazal nikakega kesanja in Eusebij se je bil ustrašil takega nečloveka. Ni imel drugega izgleda, niti drugega izhoda, kakor da sramotno prežene njega in pajdašico njegovo. Storil je tako. Za odhodno mu Luskij to-le pove: Ti si me pognal iz samostana, jez bodem pa tebe iz Betlehema.

Redka pa znamenita prikazen se je na-to dogodila; sledi je pustila v zgodovini in na betlehemske naseibo mnogako uplivala.

Že dle so šle govorice o nesreči, ki ima zadeti ves svet. Poguba Rma, ki jo njih domišljanje budila, ona jim je bila predznaniška te strahovite osode. Takrat, kakor sploh po velikih zgodovinskih potresih, so bili ljudje, ki so ukvarjali se s tem, da s prav temnimi bojami naslikajo bodočnost in tako vseobčen strah napravljajo. Znanijo vsakojake prerokbe in radi ponavljajo k onesrčenosti nagnjenim množicam tiste evangelske besede: haec sunt initia dolorum. Ves odstavek sv. pisma, ki

poroča o poslednji osodi sveta in ob enem o nesreči jeruzalemski so navajali in po svojih sanjah in bojaznih razlagali. Lahkovernost ljudstva je strahom pričakovala prihodna zla.

Eusebij je na vso moč napadal in spodbijal to zblojo, kakor je stvar imenoval, kajti iz nje se je cimila neka udanost v osodo ali pa neka bolestna burnost. Al njegov glas je komaj premogel, da ono govorico, ki se je bolj in dalje okol njega širila in plašila množico kakor ploha, kader o nevihti klasovje k tlem pripogiba, da jo omeji in utihoti. Mesto da poslušajo njegov pomirjač glas, so ga jedva prenašali. Celo največji preplašenci so mu bili mrzki, ker jih je hotel pomiriti. Malo da niso mislili, da ga to posebno zanima ali da mu to posebno ugaja, če javno mnenje zapeljuje.

V takih okolnostih je bilo čutiti nagle in silne zemske zgibe in strese. Dno sredozemskega morja se je majalo. Od vshoda pa do zapada vlekel se je trajajoč potres, čegar udarci so prihajali pogostneji in huji. Afrikanško obrežje ni tolikanj trpelo, pač pa obale italiske in grške, primorje bosporako in otoki,

ki so bili strašno prizadeti. Kmalu poleže ta strahoviti vihar, to notranje gorje, če se tako sme imenovati, ki je zemljo vilo in krivilo, da z zbranimi močmi toliko divjejši razsaja po Kapadoki, Sibiriji in Palestini.

Ne samo v notranjem, tudi zunaj je mahal ta bêt. Strašna znamenja so bila videti na nebu, čudoviti prikazki podili so se po vzduhu in med zvezdami gubili. Kmalu ogrne nebo črna noč, ki se je svetiti jela, kakor pri žaru neznanskega ognja. Grom je bučal in strela udarjala na zemljo, s strašnim svitom črno temno razovaršši. Pod vesoljno nezgodo vzdihala je priroda. Svet še ni videl podobne teme, odkar pomni noč na Golgati.

Mesto da ginejo prikazni so postajale pošastniše. Goreč oblak pride nad Carigrad, nad Jeruzalem pa ravno takrat debela tema. Betlehem je imel svoj delež, grozen del silovitega trepeta v smrtni borbi omagajočega sveta. Mnogo hitrih, eden drugega podečih se stresov mu je prerilo in spokalo tla. Strehe so se lomile in s svojim polomjem so pokopale tiste, ki so se bili v hiše splazili in pa one, ki so po cestah taval.

prav vseče, — saj je zmirom hvale vredno, ako se skuša poštenemu, pridelovalnemu stanu na noge pomagati. To gibanje je dalo menda tudi povod, da se je v Ljubljani osnovala „obrtniška zadruga“.

Pa osupnilo nas vse je slišati, da je ta „gewerbebund“ izključil naš domači slovenski jezik iz svojega poslovanja, ker je pravila predložil le v nemškem jeziku, in ker tudi vabila obrtnikom pošilja le nemške, kakor smo sami vidili. Nehoté se mora človek prašati: ali je to nemara le nekaka nemškutarska zvižaja, ki hoče s tem društvom naše volilce poloviti in v narodni stranki razpor napraviti? Nemara stvar ne bo tako huda, ampak je bila le premalo premišljena, vendar pa je že to zadosti žalostno, če ljubljanski obrtniki, večinoma Slovenci, prednost dajejo tujemu jeziku, svojega pa zavržejo. Kako je bilo to mogoče, ko so vendar med snovatelji društva večidel narodni možje?

Obrtniki si morda mislijo, da se bo zanje le potem kaj doseči dalo, ako bodo složni nemški in slovenski obrtniki. To zna v ne koliki meri resnično biti, kar se namreč slope tiče; pa iz tega še nikakor ne sledi, da morajo slovenski obrtniki v nemškem jeziku občevati. Naši obrtniki lahko z nemškimi vzajemno postopajo, da bi morali zavolj tega svojo narodnost zatajiti ali pa vso ljubezen do domovine v svojem srcu zadušiti. Sploh naj se naši obrtniki varujejo, da se jim ne bo v imenu stanovske sebičnosti izruvala iz srca veliko plemenitejša ljubezen domovinska.

V starih, krščanskih časih ni bilo svraštva med raznimi stanovi, ker je veljalo načelo, da so vsi stanovi potrebni, da podpirajo drug drugega, da so si le občno človeško delo med sabo razdelili; in tako je tudi v istini. Od kar je pa med ljudi vrženo brezvrsko načelo „boj za življenje“, vzdiguje se stan zoper stan, narod zoper narod, plemenita domovinska ljubezen pa bolj in bolj peša. Za domovino se bojevati je častno; plemenito in Bogu dopadljivo, ker je dolžnost moža, da brani svoje ognjišče, svojo ženo in svoje otroke, pri tem boju ne sodeluje nobena pregrešna strast. Ako se pa vzdigne stan zoper stan, vera zoper vero, narod zoper narod, sodelujejo rade strasti zavisti in sovraštva, napuha in lakomnosti; tak boj je opravičen le kot bramba, pa zopern kot napad.

Sredi tega vseobčega strahu in koprnenja glasili so se krivi preroki: „Večna noč nastaja, sodba se bliža“. To so upili po cestah, koder je begala prestrašena množica s tako obpametjo, da eden drugega ni poznal.

Cerkve so bile polne. V basiliko so vreli ne le kristjani nego i pagani, ki so bili zgubili vero v svoje bogovstvo. Duhovnikov ni bilo dosti, da bi pri baklje svitu krščevali toliko pripravlancev. Tudi betlehemski samostana so oblegali ostrašeni ljudje iz raznega namena. Eni so pribegli tjekaj kakor v zatišje, ki je celo srd božji ne doseže, a drugi, besni od strahu, dolžili so izobčena samostana, da sta ona priklicala božjo osveto.

Polagoma so bili celo najprevidnejši za ta predsodek in to zblaznelost pridobljeni. Ostudne besede so preletavale vrste. Pravili so si najpreje tiho, potem pa glasno, da začetniki in pospeševalci tolikih nesreč morajo biti žrtovani razjarjenemu bogu, ki bode potem še le odvrnil vseobčai pogin. (Dalje prih.)

Zato svarimo naše slovenske obrtnike pred vsemi mednarodnimi ki imajo mnogokrat vse druge namene, kakor povzdigo domače obrtnije, družbami. Mi jih nič ne grajamo, da so osnovali svojo lastno zadrugo in se hočejo tam posvetovati, kako bi svoj stan povzdignili do večega blaga; le zgodi naj se to v domovinskem smislu brez poškodovanja domoljubja. Naj ostanejo toraj v zvezi s svojimi slovenskimi rojaki, naj se ne zvežejo s tuici zoper lastne rojake, naj ostanejo v dotiki z našim narodom in našimi poslanci ter naj se preveč ne zanašajo na pomoč nemških obrtnikov.

Tega naj bodo naši obrtniki preverjeni, da naša narodna stranka, kedar enkrat v resnici do kake moči in oblasti pride, ne bo pozabila slovenskih obrtnikov ter se za njih korist potegnila. Narodna stranka je sestavljena iz vseh stanov in se naslanja na vse stanove, toraj je tudi dolžna, skrbeti in potegovati se za vse stanove, ter nobenega zaničevati, ker so vsi potrebni, vsi koristni. Kar se je do zdaj zamudilo, se še lahko popravi. Trdno se zanašamo, da bodo naši voditelji vedno ravnali po izgledu r. dr. Bleiweisa, ki je tako iskreno se potegoval za blagor vsega slovenskega naroda ter vsakem obrtnikom in z vsakim kmetom enako prijazno občeval, je po njegovih potrebah izpraševal, ter mu svete dajal. Če bodo po tem izgledu tudi mlajši voditelji skrbeli za blagor vseh stanov slovenskih, kmetov, obrtnikov, trgovcev, duhovnikov, učiteljev itd., potem našim obrtnikom ni treba, da bi se od narodne stranke cepili, ampak složno z njo bodo še najprej prišli do cilja; kajti če se s skupnimi močmi povzdigne blagostanje cele dežele, potem bo bolje tudi za naše obrtnike. Obrtniki po drugih deželah pa naj si sami pomagajo, kakor morejo in znajo. Kalifornski zlatokopi nam nič ne dajo, in ko so češki glažarji s petaki smodke prižigali, niso našim obrtnikom nič dali od svojega obilnega zasluzka; zakaj bi se ravno mi za celi svet poganjali in za vse druge v ogenj hodili? Proč toraj s tisto mednarodnostjo, ki lastni narod in jezik pozabi. Držimo se svoje dežele in svojih rojakov; glejmo, da bo cela domovina srečna in bogatejša postala, potem nobeden ne bo stradal, ne kmet, ne obrtnik, ne gospod.

Politični pregled.

V Ljubljani 9. decembra.

Avstrijske dežele.

Iz **državnega zbora** se čuje, da bodo levičarji glasovali proti postavi, ki dovoljuje vladi davke pobirati. Ker je med levičarji mnogo uradnikov, bi se ti najboljše kaznovali za tako glasovanje, ako bi se jim plača odtegnila za tako dolgo, da bodo zopet glasovali za budget.

Nemško-pemski poslanci so hoteli bojda državni zbor zapustiti; pa jim drugi levičarji niso pustili. To niso prav storili, ker bi bilo precej več miru v zbornici, ako bi odšli nemško-pemski kričači.

Zdaj se obravnava vojna postava, ter bo najbrž sprejeta v vladnem smislu.

Levičarji delajo v zbornici dan na dan škandale, skoraj je videti, kakor bi hoteli vse zborovanje nemogoče storiti. To je lepa „ustavoverna“ stranka, ki ustavnost na tak način pokopuje, da pravim ljudskim poslancem ne dá miru in pokoja, in da ne morejo priti do važnih in potrebnih stvari, ker se ves čas z nepotrebnimi potratí.

Vnanje drzave.

Videti je, da so se naše razmere z **Rusijo** mnogo na bolje obrnile, odkar je postal grof Kalnoky naš unanji minister. Vsaj ruski listi govore zdaj veliko prijazneje o Avstriji.

Neznano pa je, kako se bo razmotal naš prepir z **Rumunijo**. Mnogi mislijo, da za Rumunijo tiči **Anglija**, ter malo državico podpihuje. Zakaj da Bismark ne seže v mes?

Ali ni rumunski kralj prusk princ? Mi smo z Nemčijo v debelem (?) prijateljstvu, pruski princ v Bukrešu pa nam osle kaže; kako se to vjema? Ali je prusko prijateljstvo istinito?

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 8. decembra. (Državni zbor) je v ponedeljek poslancu Schneidu dovolil trimesečni odpust, potem pa je pričel obravnavo o vojaški postavi. Za postavo so govorili knez Liechtenstein Alfred, dekan Fischer in Herbst, ki je pa bolj spodbijal govor Fischerjev, zlasti njegove nazore o potrebi krščanskih načel pri državah. Posebno stvarno je govoril knez Liechtenstein ter jasno razkladal, kakšne polajške, pa tudi kakšne postrenja ima nova postava. Zoper postavo so govorili Schöffel, Fürnkranz, Walterskirchen pa Kronawetter. Minister Welsersheimb je opravičeval predlog in poročevalec Matuš je kratko, pa krepko zagovarjal načrt odsekov. Potem je bilo splošnje razprave konec, in se je z 215 glasovi proti 5 sklenilo odsekov načrt sprejeti kot podlago posebne obravnave. Ta seja je bila razun tega znamenita tudi v tem oziru, da je poslanec Heilsberg vlado interpeliral o vzrokih, da je bil Vesteneck prestavljen iz Litije v Gradec, in iz Gradca v nemški Landsberg. Vladi pač ne bo težko odgovoriti na to interpelacijo.

V torek se je v zbornici obravnavala samo tožba levičarjev zoper ministra Pražaka, o kateri sem poročal posebej, včeraj pa se je nadaljevala posebna obravnava vojaške postave, in so se dozdej sprejeli vsi paragrafi po navetu večine, kakor sem Slovincu že prej poročal. Živahna razprava je bila včeraj pri 21. paragrafu in se bo jutri še nadaljevala, ker govorita še dva govornika. Ta paragraf zadeva enoletne prostovoljce in sem dotične premembe že prej enkrat omenjal. Ako bo jutri ta postava dovršena, pride v obravnavo še postava, ki naj vladi dovoljuje davke pobirati v prvih mesecih l. 1882. Levičarji bodo glasovali zoper postavo. Razun tega se bodo volili v razne odseke namestniki za g. Schneida, ki je dobil odpust.

S Pohorja dne 2. dec. Kakor kamen v vodo vržen, dela čedalje večje kolobarje, tako je tudi presunljiva tužnožalna vest: očeta Slovincem ni več, pretresla tukaj vsako domoljubno slovensko srce. Prenehale so toraj zreti čuče oči, katere so čule nad nami in našo narodnostjo, prenehale se gibati roke, nevtrudljivo delavne za blagor naše domovine, katero so neprestano branile in veličile, smrt je toraj vstavila blago srce, prepolno odkritosrčne ljubezni do bratov Slovincem! Zgubili smo toraj Slovinci preblazega očeta, domovina svojega najboljšega sina; narod naš nevtrudljivega zagovornika in — voditelja. Kdo nam ga bo nadomestil? Zares smrt, bridke rane ti sekaš s svojim žalom zlasti letos našemu narodu, komaj pozabimo smrt enega, premine nam že drugi. Prvaki Slovincem, kakor Jurčič, Ulaga in naposled še Bleiweis, poidoči v čezturni svet, ostavili so nas osamele, in vresni-

žujejo se že po vsem besede: „na tleh leže Slovenstva stebri stari“, katerih izgubo bomo dolgo, dolgo čutili. Ni še dosti, da smo še v našem rodoljubnem boji negotovi, tudi skušenih borilcev postaja čedalje manj, in mnogi od nas bo iz dna srca vzdihnil: Tužna nam majka! —

Toda kakor ovce, ki so izgubile svojega pastirja, se stiskajo z dvojno silo skupaj, takó moramo tudi mi naše sile še čvrsteje zediniti in pričeto delo prvakom enako neumorne nadaljevati, da bo iz semena, katero že brhko kalí, izrasla v kratkem plodonosna pšenica. Na tisoče nezavednih so nam naši prvaki Janežič, Slomšek, Bleiweis in drugi zbudili in Slovencu domoljubu ni treba dandanes popraševati, kje naj išče svoje somišljenike, kje tiče naši rodoljubi? kajti nabajajo se že v vsakem kotiču mile naše domovine, dà — vsepovsod. Nekje si ti sicer še ne upajo s svojim mišljenjem prosto na dan, pa nemara se to, kar še ni danes storjeno, jutri zgodi, nam v prepričanje, da se v svoji nadi nismo varali. Vsi zavedni Slovenci pa, kateri obstopujemo gomilo našega predragega očeta Bleiweisa, si obljubimo, dà prisezimo, da hočemo od naprej še s podvojenimi močmi delovati v blagor naše domovine, našega nepopačenega naroda slovenskega, brezi vsake zavisti ali preziranja, brezi medsobnega nasprotovanja ali strankarstva. Duh Bleiweisov in naših prvakov naj nas navdaja in vodi še naprej, da se nam enkrat istinito prikaže solnce boljše bodočnosti. Našega očeta g. dr. Bleiweisa, katerega nam je zagrnila črna gomila, pa ohranimo našemu potomstvu v živi vzled, kako mu je treba biti rodoljubnemu v boji za narodne svetinje, ter se ga tudi sami s posebnim spoštovanjem in zahvaležnostjo spominjamo. Želeči mu ob enem večni mir in nemoljivo blaženstvo večne luči, katere ni konca! Živi, živi duh slovenski! živi pa tudi duh Bleiweisov, dokler bode našega naroda kaj! Naj mu bomo vsi vredni potomci!

Hrvatsko, 3. decem. — Gotovo je vsakemu, za vseobčni napredek svojega rodu vnetemu Slovencu, srce radosti zaigralo, čuvši vest, da slovensko učiteljstvo misli izdajati „pedagogični letnik“. Pozdravljajte to podjetje, ga ob enem smatramo ko radostno znamenje, da šolski napredek se vedno bolj povzdiga po skupljanju in edinenju učiteljskih moči v jasno izraženo svrho, v blagotvorno delovanje učiteljskega zvanja, mereče v nadaljno izobraževanje učenikov slovenske mladine. Davno že je učiteljstvo čutilo, kakor po drugih deželah ter enih narodih, takisto tudi pri nas, da zaloga na šolskih klopah pridobljenih znanosti, ali bolje rečeno, znanja, vestnemu, s časom napredujočemu obrazniku mladine ne zadostuje, temuč da si ga mora stopnjema razmnožavati, ako neče pasti v stanje gabelega najemnika. Tolikerozt šolskih glasil je bila izdevek razno-terosti mišljenja učiteljev. „Ped. let.“ je prvi korak, dolgo želena klicá, iz ktere se mora naravski izcimiti ustanova, kakor se je pri vsakem narodu v večji ali manjši obsežnosti, namreč ustanova — „učiteljske matice“; ona stopram bode omogočila, da si učiteljstvo omisli v narodnem jeziku potrebne si strokovne knjige, dočim doslej nabajamo šolsko gradivo po raznih šolskih časopisih porazdeljeno, kar ne more biti od prevelike hasni, ker poedini učitelj teško zmaguje naročbo vseh strokovnih tiskopisov, in kakor je slutiti, bo tudi „ped. let.“ šolsčino obdeloval le v odlomkih. Hrvatsko učiteljstvo ima svoj „pedagogijsko-književni zbor“, katerega utemeljiteljni udje plačajo 15

fr. v treh obrokih, podpirajoči pa 1 fr. na leto in ki je v kratkem času svojega bistvovanja izdal skoraj 10 knjig prevažne vsebine, n. pr. Komerskega „didaktiko“, Stojaničeve „zablude uzgoja“, dalje „pogled v ločbo“, „dušoslovje“, „šolsko dijetetiko“, „zorni poduk“, pedagogije I. del „Vzgojoslovje“, „hrvatsko cvetano (floro)“, „povest pedagogije“, etc., poleg tega izdaje tudi „Napredak“, časopis za učitelje, ter „Smilje“, list za mladino. To v „učit. zboru“ usredotočeno delovanje varuje hrvatsko učiteljsko osobnost, da se ne podeli na razna stališča političnega mnenja. Ali ne bi htelo slovensko učiteljstvo delovanje svoje po tem obrazecu sorodnih si tovarišev priravnati, da bode blagouosno? Kakor pa iskreno želimo slov. učiteljem na tem polju najboljšega uspeha, vendar ne smemo prikrivati svoje bojazni, ki nam jo vzbuja neka opazka v „Pozivu“, ki je sama na sebi videti neznatna sicer, ki pa more po okolnostih postati jako važna; opazka v oklepah se glasi: „prevodov se ne bode sprejemalo.“ Dobro znamo, da izvirno je bolje, nego li prevedeno, če je tvarina enake vrstnote in dobrote; dobro nam je tudi znano, zakaj se od neke strani toliko dela proti prevodom.

Stvar globeje premišljajoči porečemo, da prevodi so vsakemu narodu prekornostni, a manje izobražnim, celó potrebni. Vsa zgodovina človeške omike ni razen ogromen prevod; Grci so prevajali Egipčane, Grke Rimljani, romanske narode Nemci, a Nemce Slovenci. Vsi ti narodi imajo kolikor toliko svoje narodne učivnice, v svojem jeziku izobražavne zavode, zlasti nemško šolstvo je bilo že od nekdaj ko prvo na glasu, tukaj toraj, pri takih pogojih, so izvirnim delom rodovitna tla; in vendar prevajajo Nemci, ki tolikanj črtijo Slovenstvo, prav mnogo iz vseh slovenskih jezikov, ne govoriti kako si osvojajo proizvode romanskih narodov. Tudi hrvatski narod, dasi ima svoje narodne učivne, se marljivo bavi s prevajami. „Hrv. ped.-knjiž. zbor“ ima več od dve tretjine prevedenega, isto tako „hrvatska matica“, in še letos bo izdalo staro zgodovino iz francoščine prevedeno, da se jezik izlikal obogati, da se poedinci izvežbajo, da je plod tuje duhovitosti pristopen vsej masi naroda, ne le zadevni jezik znajočim. Prevod je vsegar boljši od izvirne krparije, se ve da, če si lastimo tujo lepoto a ne tuje nesnage. Kadar bo slovenski narod tako srečen, da se mu ne bode tresti za obataj, ondaj bo tudi brez prevodov pribil; ali zdaj mu je delati s parno močjo, da naraščaju tuje umotvori, ki so občno blago, v slovenščini podaje, in da se ne bode odtuževal svojemu rodu „tuje“ plode v tujščini beroč. Vsakdo ve, da plagiat niso „izvirni“; koliko je slovenskih knjig, „izvirno“ pitanih, da nimajo te proge? Nekterim bi se od vrste do vrste lahko dokazalo, od kod je to ali ono; a v takih stvareh je bolje molčati, kajti bolje nekaj kakor nič. V tem oziru se bode Slovencem še marsikaj učiti od sorodnih si bratov, ako bodo hteli zdatno naprejštvovati, ah pa bodo morali znati vse slovenske in romanske jezike, ako hočejo stati na stopnji omike drugih narodov. „Ped. let.“ naj dakle prej ali slej odpravi radovoljno si podtakneno zavoro, potlej se bomo nadati obilnega uspeha ki mu ga o rojstvu želimo.

Telegrama „Slovenu.“

Z Dunaja 9. decembra.

Pri požaru „ringteatra“ je do 8. zjutraj bilo 164 mrličev v bolnišnico prenešenih, pa jih zmiraj še vozijo; pravijo,

da iz tretje in četrte galerije ni nihče bil rešen. Še zdaj so notri veliki kupi mrličev. Izmed znanca nihče pogrešan. Zborova seja je zato na jutri preložena.

Domače novice.

V Ljubljani, 10. decembra.

(*Sv. Miklavž.*) V četrtek opoldne se je v v čitalnici delila obleka 40 revnim dečkom in 40 takim deklicam, ki so jo pripravile kot Miklavžev dar ljubljanske gospe, njim na čelu gospa Murnikova, ki se tako blagodušno zanima za vse dobrodelne sprave. Bolj natanko poročilo prihodnjič.

(*Deželno gledišče.*) Pri slovenski predstavi v četrtek smo se prav dobro zabavali. Obe izbrani igri sta nam bili prav po volji. V igri „v Ljubljano jo dajmo“ je posebno burao pohvalo žel g. Sršen kot hlapec Pavle. Mnogo je k njegovemu vspehu pripomoglo govorjenje v gorenjskem narečju. Iz tega so nasprotniki narodnega, lahko umljivega izgovarjanja lahko razvideli, kako občinstvo želi, naj bi se igralci potrudili, govoriti tako, kakor ljudstvo govori. Če se že za više postavljene osebe priporoča bolj opiljeno izgovarjanje, naj bi pa za priproste kmete, hlapce, postreščike itd. obveljalo kot pravilo, da govoré v narečjih, naj bo potem narečje že gorenjsko, ribniško, tržiško, tolimsko ali katero si bodi. Kakor je bilo občinstvo navdušeno za tega „Pavleta“, tako bo tudi za vsako v resnici ljudsko figuro, ktere je pa tudi treba ljudskega jezika. Gospica G. Nigrinova je kmečko mater tudi prav dobro predstavljala, ravno tako g. Kajzelj bogatega kmeta. V igri „Karolčekova prva ljubezen“ je gospica G. Nigrinova največ hvale zaslužila. Gledišče je bilo polno, občinstvo jako pri volji. Naj se predstavljajo še naprej take igre, pa se naše občinstvo ne bo naveličalo gledača, ampak vedno bolj zanimalo se zanj.

Razne reči.

— Duhovske spremembe v ljublj. škofiji: Čast. g. Jožef Smerekar, prof. cekv. prava in zgodovine je postal konsistor. svet. Č. g. Martin Končnik, farni oskrbnik na Javorji je postal tamošnji župnik. Č. g. Gregor Jakelj je dobil faro Rudnik. Č. g. Lovrencij Gantar je postal farni oskrbnik v Čermešnjah. Prestavljeni so čč. gg.: Gregor Slibar v Kamnik, Jan. Mavrič v Podbrezje, Jožef Močilnikar v Sodražico, Franc Kadunc v Kočevje, Jakob Sušnik v Hrenovce. — Razpisana je prošnja v Rudolfovem in korarija v Ljubljani po smrti g. M. Meršola. Obe od 6. decembra. Razpisana je tudi fara Žalina od 10. novembra.

— Gledišče v ognji. Grozna novica prihaja iz Dunaja. Veliko gledišče „ringtheater“ je v četrtek zvečer začelo goreti, ko je bilo ravno natlačeno ljudstva. Vse se je gnjetilo proti izhodu. Prizor je bil strašen. Mnogo ljudi je poškodovanih. Obširnejega poročila pričakujemo.

— Ženska ravnopravnost v Ameriki vedno bolj napreduje. V mnogih državah imajo pravico do javnih služb (nekoliko se tudi pri nas poskuša). Bolj in bolj se povdarja, da se mora ženskam dati volilna pravica. Nektere države so se že tako izrekle. Amerikanske ženske so pa tudi bolj srčne in krepke, kakor naše. Nedavno sta se dve za ceno 2000 dolarjev skušali, ktera bo bolje in dalje jezdila, ter sta jezdarili osem ur hodila daljavo. — Nam se hoče dozdevati, kakor bi taka krepkost ne bila posebnega priporočila vredna.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.